

YAVUZ BÜLENT BAKİLER'İN ŞİİRLERİNDE TÜRK DÜNYASI

Halil ADIYAMAN*

ÖZ

Yavuz Bülent Bakiler Türk dünyasına bağlılığını düz yazılarında ve şiirlerinde dile getirir. Anadolu'nun birçok şehrini şiirlerinde konu olarak işleyen şair, Anadolu insanının çektiği sıkıntıları şehir-insan bağlantısını kurarak işler. Türkiye'nin sadece büyük şehirlerden ibaret olmadığını ifade eden şair; Sivas, Erzurum, Aksaray, Bursa, Malatya, Kars, Konya, Ardahan, Maraş, İstanbul gibi şehirleri ele alan Türk kültürünün yansımalarını mekândan hareketle anlatır. Türklerin ana yurdunun Altay Dağlarından Tanrı Dağlarına kadar hayal eden şair, Türkistan coğrafyasına gönül bağlılığını ve Türk dünyasının sıkıntılarını dile getirir. Azerbaycan'ın esaretini ezansız şehirlerden hareketle anlatır. Irak'taki Türkmenler çaresiz ve yaşadıkları mekân haraptır. Balkanlar ise Osmanlı'nın çekilmesiyle garip kalmıştır. Şairin ele aldığı mekânlar Türk toplumunun hem sosyal hem de kültürel alt yapısını göstermesi açısından önemlidir. Türk toplumu, yaşadığı mekânlarla özdeşleşmiştir. Türk insanının hayat felsefesi mekânda da kendisini hissettirir. Türk dünyasının İslâm coğrafyası ile tanışmasıyla birlikte mekân unsuru da kendisine yeni bir yol çizmiştir. Türk İslâm sanatının mekânlara yansımaları, hayatın yeniden yapılanmasına sebep olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yavuz Bülent Bakiler, Türkistan, Azerbaycan, Balkanlar, Mekân.

THE TURKIC IN YAVUZ BÜLENT BAKİLER'S POEMS

ABSTRACT

Yavuz Bülent Bakiler depicts his commitment to the Turkic world in his proses and poems. The poet, who handles many Anatolia cities as a theme of his poems, has built city-people relationship referring the difficulties the Anatolian people faced. Expressing that Turkey doesn't just include big cities, he reports the reflections of Turkish culture in terms of place. The poet, who imagines the mother land of the Turkish people from Altai Mountains to God's Mountains, mentions his commitment to the Geography of Turkistan and difficulties that the Turkic World has. He talks about the fact that Azerbaijan is not independent with regard to the cities without sounds of prayer calls. On the other hand, Turkmen in Iraq are helpless and their cities are ruined while the Balkans remained poor after the Ottoman Empire receded. The places that the poet handled are important because they illustrate social and cultural background of Turkish community. Turkish community are identified with the places they lived. Life philosophy of Turkish people can be felt in the places they lived before. The concept of place has gained a new understanding when Turkic World met Islamic world. The reflections of Turkish Islamic art on places will result in the reconstruction of life.

Keywords: Yavuz Bülent Bakiler, Turkistan, Azerbaijan, The Balkans, Place.

Yavuz Bülent Bakiler, Azerbaycan'dan Sivas'a göç etmiş bir ailenin çocuğudur. Küçük yaşlarda edebiyata ilgi duyan şair; Necip Fazıl, Arif Nihat Asya ve Cahit Külebi'nin tesirinde eserler kaleme alır. Hisar Grubunda da yer alan şairimizin Türk Dünyasına ilgisini hem şiirlerinde hem de düz yazılarında rastlanır. Devlet memurluğundan emekli olduktan sonra Türkistan coğrafyasında Türk kültürünü anlatan belgesel çekimlerine de yardımcı olmuştur. 1962 yılındaki ilk şiir kitabı *Yalnızlık*'ta, bireysel duyguların yanı sıra İstanbul ve Türk dünyasına yer verir. 1971'deki ikinci şiir kitabı *Duvak*'ta Anadolu'daki bireysel ve toplumsal ıstıraplar şairin dilinde can bulur ve birkaç şiirde Karabağ özlemi yer alır. 1987'deki üçüncü şiir kitabı *Seninle*'de Türk dünyasına yönelik zirveye çıkar. 2001'deki son şiir kitabı *Harman* yayımlanır. İlk üç şiir kitabında yer alan şiirlerinin yanında yeni yazdığı şiirler de bu kitapta yer alır. Şairin şiirlerindeki mekânlar şu şekilde sınıflandırılabilir:

* Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi, Öğretim Görevlisi, hadiyaman03@hotmail.com

A. Türkiye ve Anadolu

Şair, büyüyen bir kızın çocukluk hallerini Türkiye'ye benzetir. Anayurt'un kızlarına seslenen şair yalnızlığını onlarla gidermek ister(Bakiler 1962:30-31). Sevdiği kıızı Türkiye'ye benzetir.

Sen Türkiyem gibi güzeldin önceleri
Türkiyem kadar büyük düşüncelerin vardı
Severdin yurdumun bütün insanlarını,
Yüreğin Türkiyem kadardı (Bakiler 1962:37).

Yunus Emre gibi silah ve at olmadan yeniden Anadolu'yu fethetmek gerektiğini ifade eder. Şehirler ve köyler; destanlar kadar sıcak ve bayraklar kadar azizdir. Anadolu'da batıl inanışlara ve çekişmelere yer verilmemesini ister. Sivas kilimi dokur gibi insanımız arasındaki bağları dokumak gerektiğini düşünür. Hun türküsüyle, Selçuklu yüreğiyle yeniden Türklüğe eğilerek gece-gündüz uyumadan çalışmak ve Anadolu'yu fethetmek gerektiği düşüncesindedir (Bakiler 1989:27). Şaire göre Anadolu sadece İstanbul ve İzmir'den ibaret değildir. Beytüşşebab, Körtuzla ve Çemişgezek de Anadolu'nun bir parçasıdır. Anadolu insanının çeltik tarlalarında güneş altında çektiği sıkıntıları anlatır. "*Bin yıllık bir divan sazıdır Anadolu / Kırk bohça içinde cevheri saklıdır* (Bakiler 1989: 35)."

Anadolu'daki mezarlıkların durumu içler acısıdır. Ölüm, Anadolu'daki mezarlıklar kadar korkunç değildir. Bu mezarlıklar çiçeksiz, ağaçsız, selvisiz ve sessizdir.

İstanbul'un mermer taşları dantel gibi zarifken Anadolu'daki mezar taşları lif lif didilmiş kayalardan oluşur. İsimsiz mezarlar, taşsız mezarlar Anadolu'nun kimsesizliğini anlatır (Bakiler 1989: 41). Şair Türkiye'yi türkülerle, kağnılarla, yaylılarla, tozlu yollarıyla, tandırıyla hatırlar; varlık sebebi ve tek çaresi olarak görür.

Türkiye anayurt kavramıyla karşılaşılır. Sofralardaki sadelik ve yoksulluk şairi Mecnun gibi ülkeye bağlar. Anadolu'nun fakirliği kerpiç evler ve akan damlar ile anlatılır. Şair, "*Anadolu'nun derinlikli soyut ve estetik sanat değerleri yerine dramatik anlamdaki ekonomik ve sosyal yaşantısını ön plana çıkarır (Çetin,2010:222).*" İstanbul'u altın bir şehre benzetir(Bakiler 1962:10).

Anadolu'nun kültürünün özünü oluşturan unsurlar imgesel kullanılmıştır. Çıplak toprak, ırmaklar, saz, kaval, kerpiç duvar, ipek seccade, yağmur duası, namaz, tandır, tren, toprak dam, çimmek, nakış, yalın ayak, ağlayan kadın, ihtiyarlar, kılık-kıyafet, türkü, tas, çeşme, acı nefesler vb. Anadolu'nun temel harcını oluşturan unsurlardandır (Karabalut 2012:51).

İstanbul'un rüzgârları anasının duası kadar serindir. İstanbul'un minarelerini kaleme ve şamdana benzetir. Surların güzelliği masal güzelliğidir (Bakiler, 1962:9). Emirgan'ı demli çaylara benzetir. Üsküdar'ı türkülerle, Eyüp Sultan dualarla özdeş kılar. Yalılar sultan duruşa, sarayları padişah bakışına benzetir. Beyazıt Camii'nde namaz kılar (Bakiler 1962:10). Sevdiğine seslenen şair Beyazıt kulesinden türküler söylemek ister (Bakiler 1962:12). Üsküdar'da karşılıksız sevdiği bir kıızı anlatır (Bakiler 1962:13-14). Lâleli-Aksaray arasında dinlediği masalları hayalindeki güzel benzetir (Bakiler 1962:16). Bir Kars türküsü söyler. İstanbul'da köprüde eski hatıralarla yaşar(Bakiler 1962:19).Şair, aşık olduğu kıızı dahi memleketi gibi sever.

Bursa ile Şehzade Mehmet'i özdeşleştiren şair kendisini yeşil bir çınara, Ulu Dağ'ın ardında isimsiz bir çobana, Horasan'dan çıkıp gelen bir dervişe ve kıtalara

yayılmış bir devlet olan Osmanlı'ya benzetir. Bursa'daki sedef saplı bir küçük hançerden bahseder (Bakiler 1962:19).

Ailesiyle yaşadığı yer olan Sivas şairin şiirinde geniş yer tutar. Sivas'ta toz toprak içinde sokaklarda(Bakiler 1962:20) serin rüzgârlar eser, selviler sallanır, içli türküler söylenir (Bakiler 1962:22-23). ince ince yağan yağmurlar şairin gönlünde bir Sivas kilimi gibi dokunur (Bakiler, 1989:14).Şair, Sivas'taki eski evleri özler, bahar güzelliği Sivas halıları ile dile gelir, Çifte Minare'den, Gök Medrese'den bahseder (Bakiler 1989:31). Onun şiirinde mazlum çocuk tipi portresi çizilir. Sivas'ta Ulu Cami avlusunda sadaka için bekleyen çocuklar, Hükümet Konağı civarında çocuk boyacılar, Garipler Pazarı'nda hamallık yapan çocuklar, nane satan, su satan çocuklar küçüklüklerini yaşayamadığı düşüncesindedir Bezirci'de, Yüceyurt'ta, Altıntabak'ta çamur içinde oynayan çocukları anlatır. Mahkemelerde bekleyen suçlu çocuklarını hallerinden utanan sıkılan şair, yüreği bu acılara dayanmaz. Şair, bütün memlekette yaşanan sıkıntıların acısını kendisinde hisseder. Çavdar ekmeği yenen kerpiç evlerin sıkıntısı, tütmeyen ocakların çilesi, sokaklarda dolaşan aç-çıplak dilenciler, kurak topraklar, yetimler, uzak köylerde sıkılan kurşunlar hep acıları yaşayan şair olur. Anadolu insanın çilesi şairin dilinde canlanır. Çıplak ayaklar, ağlayan kadınlar, ihtiyaçlar ve kuraklık dolayısıyla yapılan yağmur duasını, kirli sularla yıkananları, kavala ve saza yürekten kulak verenleri, toprakta namaza duranları, köylerdeki kurbağa seslerini ve köpek ulumalarını, toprak damları anlatır.

Bezirci'de, Yüceyurt'ta, Altınbak'ta
Çocuklar var incecik yüzleri nurdan
Ama toz-toprak içinde elleri ayakları
Oyuncakları çamurdan ...

Ve günahkâr çocuklar, suçlu çocuklar
Mahkeme salonunda bakarım dizi dizi
Bu suç bizim suçumuz, bu günah bizim
Affedin bizi (Bakiler 1971:10).

Şair, ince sütunlar, şadırvanlar ve kubbeler görürken diğer taraftan da kerpiçten harabe olmuş evleri görür. Numanlar Köyünden Emine Bacı'da Anadolu kadının çektiği çileyi göstermek için model olarak seçilmiştir. Dikilen ağaçlar zaman zaman meyve vermemiştir. Yolu ve okulu olmayan köyler Anadolu'nun bitmeyen çilesinden birkaçıdır. Anadolu'daki eşkıyalar orada yaşayana insanları canından bezdirmiştir. Devletin koyduğu vergiler başka bir sıkıntıdır. Selçuklu işlemeleri bulunur. Çifte Minare ve Gök Medresesiyle yoksulluğuyla şairin sevdasıdır. Sivas'ta yetişen madımak ve onu toplayan insanların ruh hallerine değinir. Sivas'ta şehirleşmeyle oluşan kerpiç gece kondular ve oradaki insanların kimsesizliği şairin gönlündeki yaradır.

Sivas'ta kerpiçten gecekondular.
Beş-on karış ancak yükselmiş yerden.
Çatıları eskimiş tenekelerden:
Bir oda, yarım sofa, bir mutfak (Bakiler 1971:35).

Anadolu'da bulunan evler eski fakat sanat ürünüdür. Türk İslâm kültürünün bir arada bulunduğu evler şairin yaşam dünyasını göstermesi açısından önemlidir. Faruk Nafiz'in Sanat şiirini hatırlatan bir anlatımla geleneksel ev kavramını tasvir eder.

Baksam tavanlarda oymalı güller
 Ve gümüş telkâriiler raflarda dizi dizi
 Duvarlarda sülûsten, kûfiden güzellikler
 Gülümsüyor Rabbimizi, Efendimizi...(Bakiler 1989:73)

Şair, Antep'te efkâr içinde yoldan geçen sarhoşlarla tasvir eder (Bakiler 1962:20). Antep'in dağlarında erkekçe dövüşen kadınları anlatır. Antepli Şahin şiirinde Antep'in büyüklüğünden bahseder. Antep'te kavga bile kuralına göre olur. Antep Kalesi'nde dalgalanan Türk Bayrağındaki kırmızı insanımızın kanından, akı ise insanımızın alınından gelir. Malatya'da ise şair, ince dallara benzeyen kızdan bahseder (Bakiler 1962:21).

Ankara'daki ihanet, gurbet ve hasret düğümünü anlatır (Bakiler 1962:21). Cebeci İstasyonu'nda yaşanan ayrılık ve kavuşma anı beklenir (Bakiler 1962:24). Ankara kalesinde bir eski çalar saat(Bakiler, 1962:24), Cebesi camiinde okunan ezan ve cami kapısı önündeki fakara insanımızın durumu Bakiler'in şiirlerinde yer alır. "*Şiirlerinde, Anadolu, mazinin ihtişamına ve mamurluğuna karşılık günümüzün yıkımı ve fakirliği ile bir tenakuz hâlinde ortaya çıkarmaktadır* (Peler 2012: 146)".

Şair, Caminin avlusunda kimse görmeden ağlamak ister. Kur'an okununca duygular zirveye ulaşır.

Cebeci câmisinde ezan okunur.
 Kapısı önünde fakir fakara...
 Al git bu sevdayı başımdan rüzgâr
 Al git uzaklara.

Bir âlem düşünürüm ezan sesinde
 Bir âlem: Ötenin çok ötesinde
 Kimseler görmese, gidip diz çöksem
 Ağlasam câminin bir köşesinde... (Bakiler 1962:41-42).

Sevgilinin bulunduğu şehir olan Ankara'ya gönderilen mektup yalnızlığı anlatır. Ankara, şairin her akşam gözünde tüten bir özlemdir.

Seni düşündükçe bakarım ürkek
 Bir kimsesiz ceylan iner sulara.
 Ağlar iri gözleriyle sessiz sedasız
 Bakıp durur uzaklara. Bulunduğun şehir diye sonra her akşam
 Gözümde tüter Ankara (Bakiler 1971: 21).

Konya'da Mevlana'ya ithafen şiir yazan şair, kırk suale kırk cevap ister. Mevlana'nın türbesinde buluna mermer şadırvanlar, mavi kubbe, ince minyatür ve çini Selçuklu mimarisinin özellikleridir.

Erzurum'un duruşunu çekilmiş bir hançere benzetir (Bakiler 1962:55). Sevgiliyi Erzurum'un Kız Barları'nda salınış, yürüyüş, duruş ve başını çevirmeğe benzetir.

Kars'ı sınır taşı olarak niteler. Kars ve Ardahan yöresinde türkü söyleyen Türkmen çocuklarından bahseder(Bakiler 1962:5). Sarıkamışta'da bir kişi tasviri yapar. Şairin gönlünde bu delikanlı; dadaş, kardaş ve ülküdaşdır. Bayburt'u yağız atlarla özdeşleştirir (Bakiler 1962:55). Van'lı bir kişinin portresini çizer. Gözlerinde pırıl pırıl ışık, karabaşlı, kaytan bıyıklı bir kişi çizer (Bakiler 1962:55). Maraş'ı ağıt ve türkülerle güneşin doğduğu yer olarak niteler. Deli Safiye, Deli Ziya, Nasrullah Cami'nde Deli Ahmet ve Deli Eşref'ten hareketle Kastamonu'nun delilerini ironik bir şekilde ele alır.

Bakiler'in şiirlerinde dağ unsuru insan ile iç içe geçmiştir. "*Dağ, insan soylarının tanrısı; tanrısal meşrutiyetin merkezi; yerle gök arasındaki bağın temel direğidir; bazen kurtuluş ve arınma, bazen de cezalandırma mekânıdır (Narlı 2007:15).*" Ağrı dağının ülkemizdeki sınırlar içerisinde kaldığını gölgesinin Kafkas dağlarına düştüğünü belirtir (Bakiler 1962:56). Kafkas dağlarının tepesinin temiz olmasını şehit dedelerimize bağlar. Şaire göre bir karış toprağımız kutsaldır. Palandöken'den giden selamın yansıması Altay dağlarından gelir. Şair "biz genç doğulular" (Bakiler 1962:56) ifadesiyle tüm doğu halkının zamanı geldiğinde sefere çıkabileceğini ifade eder.

Anadolu ve Türk coğrafyasının ırmakları Bakiler'in şiirinde dile gelir. "Şimdi burada Sakarya, orda Seyhun, Deli Kür... (Bakiler 1989:21)." Şair, Türkistan'dan yola çıkıp Anadolu'ya gelişini geçtiği ırmaklardan hareketle anlatır. Orhun, Seyhun ve Ceyhun'dan geçip Hazar denizinde belli bir dönem yerleşik kaldığını ifade eder.

Son dönemde ağaçların kesildiği betonarme evlerin yapıldığı şehirler onu boğmaya başlar. Ağaç ve kuş sesi olmayan evlerde yalnız yaşamının verdiği ıstırap şairi endişeye sevk eder.

Bu beton azmanı ev neyin nesi
Güzelliği cüce, çirkinliği dev:
Peygamber ışığı görmemiş bir ev
Ne kanat sesi var; ne dal gölgesi.

İçimdeki sesin endişesi çok:
Savuş git buradan: hemen savuş git!
Ruhu yok bu yolun; sanki bir ifrit!"
Bu yolun bir avuç serinliği yok! (Bakiler 2001: 62-63).

B. Irak Türkmenleri:

Bakiler'e göre Kerkük'te düşmanlar saldırınca ezanlar susar, ölüm saçan sokaklar Kerkük'e giren kızıl ordu hem Türk'ü hem de İslâm'ı vurur (Bakiler 1962:61).

Bir gece Kerkük'te vurdular beni.
Geçti sokaklardan bir kızıl ordu.

İslâm'ı ve Türk'ü vuruyordu kurşunlar
Peygamber kabrinde ağlıyordu (Bakiler 1962:61).

Irak'taki rejim hem Türklüğe hem de İslâm'a saldırmaktadır. Düşmanlar, Kerkük'teki Taşköprü'yü yıkarlar. Kerkük'teki Türklere yapılan zulüm ve katliamlardan bahseder.

Utansın Erbil'de etimizi yiyenler
Utansın insanlık, vicdânı varsa.
Bu zulmü, Batının terazisi tartarsa
Yere batsın orada "insan hakları" diyenler (Bakiler 2001:207).

C. Türkistan:

Bakiler'in şiirlerinde Türkistan " *bin yıllık bir hasretin hüznülü çiçeğidir*" (Bakiler 1996:5). Binlerce yıldır söylenen destanlarla Türkistan şairin gönlünde sürekli bir yaradır. Çarmlı gerilen Türkistan coğrafyasını ayağa kaldıracak olan Ahmet Yesevi, Anadolu coğrafyasına Horasan erenlerini göndermiştir. Buhara, Taşkent ve Urumçi'yi görmeden buralardan dostlar edinir. Bu yerlere gönülle ulaşmak tek amacıdır. Türkistan topraklarına rahatça uzanabilmek ister. Türkistan topraklarında zulme baş kaldıranlar Osman Batur Han gibi kurşuna dizilir. Çünkü topraklar işgal altındadır. Altay dağlarından geldiğini söyleyen şair, Türkistan'ın yüreğinde nakşedildiğini ifade eder. Aslının belli olduğunu Türk ve Müslüman kimliğini önde çıkarır (Bakiler 2001:209). Şair, Türkistan'ın taşına toprağına sevdalidir.

Ben, Altay dağlarından koparak geldim
Yüreğimde Türkistan'dan binbir nakış var.
Çok şükür aslım da, neslim de belli
Türk'üm, Müslümanım o dağlar kadar (Bakiler 2001:209).

Tiyan-Şan-Kadır-Gan Dağları onun şiirindeki önemli mekânlardandır. Bu dağlar arasında Türklerin yaşadığına inanılır. Kingan Dağları Türklerin doğudaki en uç noktada yaşadığı yeri gösterir. Tanrı Dağı, Türklerin yıllarca yaşayıp da sonra bir kurdun yol göstermesiyle çıktıkları dağdır.

Bizim türkümüzde gurbet var artık.
Hasret var, yürek var, toprak var balam
Gönlümüzü sımsıcak alan topraklar
Tiyan-Şan, Kadır-Gan Dağları'na dek uzar
Kim demiş vatanımız Edirne'den Kars'a kadar (Bakiler 1971:48).

Şair, Semerkant'ın nakış'ından bahseder. Kırım'ın öldüren feryadı içinde duyan şair Kırım Topraklarına Kırım Türkünün ismini tekrar yazmaya ant içer. "Kırım'lı Sinan, atını ufkuma sür. Sesim Estargon'da yine gümbür gümbürdür (Bakiler 1989:21)." Aldığı her nefeste Kafkas Türklerini düşünür.

Ben Türkmen'im, Özbek'im, Kazak'ım, Kırgız'ım ben
Azerbaycan Türkleriyle aynı kandanım.
Kıpçakları, Uygurları aşkla duyanlardanım
Ben ki Tatarlardan, Gagavuzlardan
Çuvaşlardan, Başkurtlardan, Oğuzlardanım (Bakiler 2001:221).

Ç.Azerbaycan-Karabağ:

Bakiler'in şiirlerinde Azerbaycan, "ufukları kucaklamak isteyen bir hasret duygusu" (Bakiler1996:4-5) olarak karşımıza çıkar. Azerbaycan'ın camileri yakılmış minareleri yarımır. Karabağ artık vatan haritasında yer almamaktadır.

Birgün biterse her şey Karabağ'ı görmeden

İstemem bandolar, büyük çelenkler...

Üstüme okunmuş birkaç avuç mübarek

Karabağ toprağından serpilse yeter (Bakiler 1971:46).

Azerbaycan'ın başkenti Bakü, Hazar denizinin karşısında oturan Hacı Murat destanının şehridir. Azerbaycan da düşman işgalindedir. Prangaya vurulmuş bir mahkûma benzetir. Hazer denizinin doğusunda doğduğunu ve orada öleceğini ifade eder. Hazer kıyılarında Kafkaslarda duyulmamış ağıtlar söyleyeceğini vurgular. Şair, Kafkaslara bir kuşla bayrak gönderdiğini fakat kuşun vurulduğu bayrağın ulaşamadığını ifade eder.

Dediki: dağa, taşa, bütün yolların ağzına

Kızıl cellatlar konmuş.

Esir ırkdaşların kanlı akan gözyaşları

Mendiller içinde donmuş...

Ve sonra can verdi garip kuş (Bakiler 1962:58).

Şair küçükken annesi, Azeri türküleri söyler. Azerbaycan, şair için bin yıllık karasevdası, ilahisi ve ülküsüdür. Azerbaycan topraklarını gören birisini arar. Kızının isminde, annesinin gözyaşında, üç renkli bayrakları görünce hep Azerbaycan'ı hatırlar.

Simli bindallılarda, yün papaklarda

Bir çınardan koparak savrulan yapraklarda

Ve sonra boynu bükük üç renkli bayraklarda

Bakarım Azerbaycan

Anamın göz yaşında, kuşların kanadında

Bir iftar sofrasında, içtiğim suyun tadında

Kızımın türküsü gibi güzel Aybala adında

Bakarım Azerbaycan (Bakiler 1989:49).

Bin yıllık destanlar şairin unutamadığı Hazar ve Aras denizleri onu çağırır. Azerbaycan şairin yüreğinde şahdamarıdır. Hz. Yakup ve Hz. Yusuf kıssasına telmih yapan şair Azerbaycan'a olan sevgisini Hz. Yakup'un özlemi ile özdeşleştirir. Azerbaycan'ın o dönemde bağımsız olmaması şairin sinesinde dert oluşturur. Şair, oğlunu Hazar'a ulaşacak kendi sesi olarak görür. Hazar denizine doğru koşan çocuğun hayallerini yüreğini İstanbul kadar açar.

'Turan' diye adlandırarak romantik bir hava kattığı Türk Dünyası ve bu dünya içerisinde bilhassa Azerbaycan ise, zaman zaman şahsi hasretler ve mefkûrevî emellerle beslenen bir hayal âlemi gibi sunulurken kimi zaman da kitleleri tahrik edecek derecede zulüm altında inleyen gerçek bir dünya gibi terennüm edilmektedir (Yükselen 2012: 146).

D.Balkanlar:

Bakiler'in bir gezi için gittiği Üsküp'teki "şehrin ufkunu süsleyen büyük kubbeli, ince uzun minâreli câmiler" (Bakiler 2010:58) şairi derinden etkilemiştir.

Fatih Köprüsü'nden geçen şair, Burmalı Cami, sancılı meydan'ı tasvir eder.

Üsküp'te muhteşem Fatih Köprüsü

Geçtim karşısına durdum.

Bir sigara yaktım efkârlanarak

İnceden Rumeli türküleri tutturdum (Bakiler 1989:54).

Üsküp; çeşmeleri, kubbeleri ve kervansaraylarıyla Bursa ve İstanbul'u hatırlatır. Kazancılar çarşısı, kurşunlu hanlar, bakırcılar ve çifte hamam. Geçmiş zamanlara gülümseyen kubbeleri anlatır.

Kazanacılar Çarşısı'na gittim bir akşam

Türkülü dükkanlar, kurşunlu hanlar...

Sonra Bakırcılar ve Çifte Hamam...

Gülümsüyor kubbelerinde geçmiş zamanlar (Bakiler 1989:55).

Tüm güzellikleri Üsküp'ün sokaklarında, meydanlarında, evlerinde görür. Murat Hüdavendigâr'ın kabrinin olduğu yerde toprağı öper. Üsküp topraklarında şairin yüreği yorgundur.

Türklerin ayrılması ile Balkanlardaki kubbeler, minareler, şadırvanlar, kervansaraylar öksüz kalmıştır. Üsküp'te, Estergon'da davullar, zurnalar ve serhat türküleri çalınır.

Balkanlarda büyük, öksüz kubbeler

Minareler, şadırvanlar,kervansaraylar

Bizi söyler, anlatır Mimar Sinan'dan beri

Üsküp'te, Estergon'da, bir atar damar gibi

Davullar, zurnalar ve serhat türküleri (Bakiler 1971:48).

Sonuç

Yavuz Bülent Bakiler Türk dünyası ile kendi yaşamı arasında bir özdeşlik kurmuştur. Türklerin Tanrı Dağı ile Kingan dağından doğduğunu günümüzde Türkistan bölgesi nitelendirilen Kazakistan ve Özbekistan topraklarında konakladıklarını ve buradan dünyanın çeşitli yerlerine göç ettiklerini belirtir. Azerbaycan ve Türkistan şairin karasevdasıdır. Taşkent, Semerkant ve Buhara mübarek topraklardır. Irak, Anadolu ve Balkanlar hepsi de Türk diyarı olmuştur. Anadolu mekân olarak fakirlik ve yalnızlığın göstergesidir. Şair, Anadolu insanı ile coğrafyasındaki sıkıntıları birlikte anlatmıştır. Anadolu Selçuklu ile başlayan Büyük Selçuklu, Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti ile devam eden Türklerin Anadolu macerası, yaşanan sıkıntılar onun şiirinde resmedilmiştir. Medeniyet ve kültürün eşyaya sindiği ne inanan şair, şiirinde Anadolu'nun belli bölgelerine yer verir. Bu bölgeler şairin yaşadığı yerlerdir. Ege, Karadeniz, Akdeniz gibi bölgeler onun şiirinde mekân olarak yer almaz. Mekân ve insan ilişkisinin beraber ele alındığı şiirler de şair, Anadolu insanının fakirlikleri ve samimiyetleri ön plana çıkarılır.

Şehirler şairin mısralarında kültürel miras ile tasvir edilmekle birlikte, yaşanan zaman ile geçmiş arasında bir bağ kurar. Şehirler geçmişinden koparılamaz düşüncesi onun şiirinin esas düşüncesini oluşturur. Şair, geçmişte yaşanan güzel günlere hasret duyar ve mekândan hareketle bu düşüncesini ifade eder. Mekân unsurunun yoğun olarak işlendiği şiirlerde dil ve üslup yalın bir şekilde yer alır. Şairin dilin imkânlarını güzel şekilde kullanarak Türkçe'nin zirve şahsiyetlerinden biri olarak edebiyat dünyasında yer alır. Şair, zaman zaman ağız özelliklerine yer verse de bu unsur aşırıya kaçmadığı için şiirin temel unsuruna zarar vermez.

KAYNAKLAR

AKTAŞ, Atilla,(2010) *Yavuz Bülent Bâkiler'in Şiir Sanatı*,Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü(Yüksek Lisans Tezi), Ankara .

AKYOL, Gizem (2010) *Cahit Külebi Ve Yavuz Bülent Bâkiler'in Siirlerinde Anadolu Ve Anadolu İnsanı*, Yüksek Lisans Tezi ,Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili Ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Balıkesir.

BACHELARD Gaston, (1996) **Mekânın Poetikası**, Türkçesi: Aykut Derman, Kesit Yayıncılık, İstanbul.

BÂKİLER, Yavuz Bülent, (1971)**Duvak**, Hisar Yayınları, Ankara.

BÂKİLER, Yavuz Bülent, (2008)**Azerbaycan Yüreğimde Bir Şahdamardır**, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., 1. Baskı,İstanbul.

BÂKİLER, Yavuz Bülent, (2008)**Türkistan Türkistan**, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., 11. Baskı, İstanbul.

BÂKİLER, Yavuz Bülent, (2010)**Üsküp'ten Kosova'ya**, Türk Edebiyatı Vakfı Yay., 14. Baskı, İstanbul.

BÂKİLER, Yavuz Bülent,(1989) **Seninle**, Polat Ofset, 2. Baskı, Ankara.

BÂKİLER, Yavuz Bülent,(2001)**Harman**, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul.

BÂKİLER, Yavuz Bülent,(1962),**Yalnızlık**,Eroğlu Matbaası,Ankara .

ÇETİN, Nurullah (2010), **Şiir Tahlilleri 1**,Öncü Kitap Yay., Ankara.

FEDAİ, Özlem,(2009) Ziya Osman Saba Ve Sabri Esat Siyavuşgil'in Şiirlerinde Aidiyet Duygusu Ve Mekân Düşüncesi, **Turkish Studies,International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/8 Fall ,s.1229-1252.**

KANTER, M. Fatih, (2001) "Yavuz Bülent Bakiler'in Şiirlerinde Sivas",**Türklük Bilimi Araştırmaları**, S.10, s.113-120.

KARABULUT Mustafa, (2012)*Yavuz Bülent Bakiler'in "Anadolu Gerçeği" ve Faruk Nafiz'in "Sanat" Şiirlerine Karşılaştırmalı Bir Bakış*, **Türk Dili.**, C: CIII, S: 727, s. 47-56.

KARATAŞ Turan, (2001) "Yavuz Bülent Bâkiler'in Şiirlerinde Anneler ve Babalar", **Türk Dili**,595, Temmuz, s. 61-69.

NARLI Mehmet,(2007) **Şiir ve Mekân**, Hece Yayınları, Ankara.

NARLI Mehmet,(2008) Üç İstanbul: Yahya Kemal, Orhan Veli ve İlhan Berk'in Şiirlerinde İstanbul, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 11 Sayı , s.157-171.

PELER, Gökçe Yükselen Abdurrazak (2012), "Anadolu'da Azer-Nefes Bir Can: Yavuz Bülent Bâkiler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 31, Konya 2012, s. 119-148.